

УДК 070.447(477):327.8(470+571):94(497.1+477)

ПЕРШИЙ З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ США І КАНАДИ (30-31 ЖОВТНЯ 1965 Р.)

Олег Богуславський

*Інститут журналістики і масової комунікації,
Класичний приватний університет (Запоріжжя)
вул. Жуковського, 70 б, м. Запоріжжя, 69002, Україна
e-mail: bohuslavskyj@ukr.net*

Із закінченням Другої світової війни почалася третя хвиля української політичної еміграції, яка стала основним чинником розвитку політичного, громадського, культурного і релігійного життя, української мови в діаспорі. Саме ця хвиля української еміграції постійно виступала проти русифікації української мови і культури, протестувала проти репресивних дій супроти українських дисидентів. Тому цілком логічно, що й найбільш значущі публікації та інформаційні проекти належать представникам саме цієї хвилі еміграції.

Досить важливим, з наукового погляду, може стати аналіз української етнічної преси Північної Америки й еволюції регулюючих процесів в українському журналістському середовищі та професійних організаціях.

Стаття доводить те, що, незважаючи на різні ідеологічні, політичні або конфесійні розбіжності, журналістам і видавцям удалося порозумітися в одній з головних проблем – що ідеї української державності можуть бути досягнуті різними шляхами, які ведуть до основного – звільнення України.

Ключові слова: діаспора, еміграція, українська преса, журналістське середовище, статут, спілка.

Після закінчення Другої світової війни, з 1947-го по 1953 р., Сполучені Штати Америки та Канада дозволили масову еміграцію з Європи. Цим правом скористалося близько 150 тисяч українців, які до того часу перебували в таборах для біженців та військовополонених у Німеччині, Австрії, Бельгії, Італії та Великій Британії. Серед них було чимало «остарбайтерів» – людей, вивезених з України під час війни на примусові роботи до Німеччини та вассальних їй країн; вояки української дивізії «Галичина» (І Української дивізії Української національної армії), вояки Української Повстанської Армії і велика кількість інтелігенції та науковців – людей, які не сприймали російської окупації України та радянського ладу, а тому категорично відмовилися повертатися на окуповану батьківщину.

Саме ця, третя хвиля української еміграції найбільше посприяла розвитку українського політичного, громадського, культурного та релігійного життя в діаспорі. Саме вона стала стрижнем ідеї незалежності та соборності України.

Цікавим і важливим, з наукового погляду, є дослідження та аналіз української етнічної преси Північної Америки та еволюційних процесів у середовищі

її професійних організацій. Потрібно зрозуміти, які рушійні сили тогочасного еміграційного суспільства стояли за розвитком української преси, як професійному журналістському середовищу вдавалося здійснювати саморегуляцію через певні принципи, якими ця преса керувалася у своїй діяльності, та яке значення вона мала для інтеграції українців до демократичних суспільств країн проживання без втрати національної самоідентифікації. Це досить важливо і для сучасної української журналістики, яка знаходиться у безкінечному еволюційному процесі реформування та пошуку подальших шляхів розвитку.

Преса української еміграції на американському континенті після закінчення Другої світової війни – найменш досліджений сегмент української преси, хоча історіографія і подає нам чимало цікавих праць, проте більшість з них стосується або раннього, або більш сучасного періоду.

Проблему української преси в Сполучених Штатах та Канаді першими вивчали українські еміграційні дослідники, серед яких треба відзначити бібліографів української преси Володимира Дорошенка [4] та Олександра Фединського [16], варті уваги й окремі праці Михайла Боровика, зокрема «Українсько-канадська преса та її значення для української меншини в Канаді» [2], а також дослідження «Життєвий досвід українців у Канаді: рефлексії» під редакцією Олега В. Геруса, Іраїди Герус-Тарнавецької та Степана Ярмуса [6].

Після здобуття Україною незалежності значно зріс інтерес науковців до проблем функціонування засобів масової комунікації українців за кордоном.

Дослідження діаспори в Україні розгорнулось за кількома тематичними напрямками. Найбільш продуктивний, за кількістю наукових досліджень, стосується питань культури зарубіжних українців, зокрема преси: це роботи В. Губарця, О. Грищенко, О. Кривошеєва, І. Крупського, Н. Мерфі, А. Онковича, М. Присяжного, Н. Сидоренко, М. Тимошика, П. Тригуб, В. Чекалюка. Щоправда, всі ці дослідження, так чи інакше розглядаючи *об'єкт* нашого дослідження – пресу української еміграції в США та Канаді, не торкаються *предмета* дослідження – ідеї проведення Першого з'їзду українських журналістів Північної Америки та впровадження його рішень.

Отже, *мета* статті – з'ясувати основні причини скликання Першого з'їзду українських журналістів Північної Америки та визначити його значення для подальшої діяльності української преси в еміграції на основі прийнятих регулюючих рішень.

Спираючись на бібліографічну інформацію, подану О. Фединським у «Бібліографічному покажчику української преси поза межами України за 1966 рік», можна з'ясувати, що кількість українських видань у Північній Америці в половині 60-х років ХХ ст. становила 175 газет і журналів та 128 церковних бюлетенів (загалом 303 видання), серед яких – 2 щоденні газети, 22 тижневики, 5 двотижневиків (півмісячників), 47 щомісячників, 40 кварталників, 1 видання, що виходить тричі на рік, 7 піврічників та 36 інших видань [15]. Ця інформація, своєю чергою, дає уявлення про кількість журналістів та редакторів, задіяних у процесі підготовки, обробки та випуску інформації. І хоча умови еміграції не створюють економічної конкуренції, проте питання політичної та ідеологічної конкуренції були надзвичайно актуальними і гострими. Тож назріла нагальна

потреба провести спільний захід для вирішення проблем саморегуляції в журналістському середовищі.

Такі спроби самоорганізації були і в попередніх роках еміграції. Так, у Відні в 1919–1922 рр. діяв Союз українських журналістів та письменників [1], який 1923 р. перенесли до Праги, де він проіснував до початку Другої світової війни (за іншою інформацією до 1945 р. [13]). Післявоєнний період також мав приклади такої самоорганізації – «невеликі локальні письменницько-журналістські спілки виникали майже в кожному таборі, де було скупчення переселенських мас» [10, с. 11]. Так, 7–8 квітня 1946 р. в Регенсбурзі відбувалася Конференція головних редакторів українських друкованих періодичних видань, метою якої було визначити напрямки інформаційно-пресової діяльності. На конференції було створено Союз української демократичної преси (СУДП). Уже 2–3 червня 1946 р. було створено Спілку українських журналістів на чужині (СУЖ), яка об'єднала журналістів різних поколінь та представників різних політичних напрямків. До того ж Статут, прийнятий СУЖ, перегукувався зі Статутом Союзу українських письменників і журналістів у Відні, що підтверджувало певну естафетність журналістських зусиль [10, с. 12–15].

20 грудня 1952 р. у Нью-Йорку було засновано Спілку українських журналістів Америки (СУЖА) – професійну журналістську організацію, що об'єднувала близько 100-130 членів [14]. «Першим головою був д-р Лука Мишуга, який, зрештою, відмахувався від тієї почеси і прийняв її тільки внаслідок наших аргументів, що новозаснована організація мусить мати голову, який відомий широкому суспільству і має авторитет журналіста й громадського діяча високої кляси. Другим головою був Роман Купчинський, колишній голова Товариства письменників і журналістів ім. І. Франка (ТОПЖ) у Львові, третім я (Іван Кедрин. – О. Б.), після мене Мстислав Дольницький, після якого знову обрали мене, 4 грудня 1971 р. і 9 лютого 1974 р. ... Мені було дуже легко головувати в СУЖА, в першу чергу завдяки знаменитим секретарям Управи. Спершу був ним пок. д-р Роман Криштальський, після нього Ольга Кузьмович...» [7, с. 486].

Не забарилися й українські журналісти в Канаді – 1957 р. в Торонто було створено Спілку українських журналістів Канади (СУЖК) [15].

Перший з'їзд українських журналістів США і Канади відбувався 30–31 жовтня 1965 р. у відпочинковій оселі «Союзівка» в Гатскіл, штат Нью-Йорк (США), що належить Українському народному союзові. На з'їзд прибуло 90 діючих журналістів, які представляли такі редакції: «Поступ» (Вінніпег), «Вільна Думка» (Сідней), «Українська Думка» (Лондон), «Шлях Перемоги» (Мюнхен, Німеччина), «Християнський Голос» (Мюнхен), «Вісті Музики й Культури» (Міннеаполіс), «Америка», «Свобода», «Веселка», «Нова Зоря» (Чикаго), «Наш Приятель» (Вінніпег), «Вільне Слово» (Торонто), «Віра і Наука», «Українська Газета» (Детройт), «Новий Шлях» (Вінніпег), «Гомін України» (Торонто), «Овид» (Чикаго), «Промінь» (Вінніпег), «Жіночий Світ» (Вінніпег), «Світло» (Торонто), «Народна Воля» (Скрентон), «Канадійський Фармер» (Вінніпег), «Наша Мета» (Торонто), «Голос Лемківщини» (Йонкерс, Нью-Йорк), «Юнак» (Нью-Йорк), «Вісник ООЧСУ» (Нью-Йорк), «Наш Світ» (Нью-Йорк), «Українське Слово» (Пітсбург), «Вісник», «Юкрейніен Рідерс Дайджест», «Український Філятеліст» (Нью-Йорк),

«Місія України» (Торонто), «Авр В'юпойнт» (Оттава, Канада), «Шлях Молоді», «Крилаті», «Готуйсь», «Київ» (Філадельфія), «Сторінка ТУСМ», Український відділ «Голосу Америки» і «Радіо Вільна Європа» [11, с. 21].

З різних причин не прислали своїх представників: зі США – «Шлях», «Листи до Приятелів», «Наша Батьківщина», «Українське Життя»; з Канади – «Батьківщина», «Лемківські Вісті», «Український Голос», «Українські Вісті»; з Європи – «Українське Слово»; з Південної Америки – «Українське Слово», «Наш Клич», «Праця», «Хлібороб»; з Австралії – «Українець в Австралії».

Не прибули такі визначні журналісти: Д. Донцов, Є. Онацький, В. Мудрий, В. Приходько, Р. Купчинський, О. Ревюк, М. Шлемкевич, І. Ставничий, О. Новицький, Гр. Лужницький, Л. Бурачинська, І. Пеленська, В. Душник, Ю. Дивнич, І. Коровицький та ін. [11, с. 21–22].

З'їзд розпочався, відповідно до узгодженої попередньо програми, об одинадцятій ранку. Усі сесії з'їзду відбувалися в новій, гарно декорованій художником Едвардом Козаком великій залі «Веселка» відпочинкового комплексу «Союзівка».

Відкриваючи з'їзд, редактор І. Кедрин-Рудницький, голова СУЖА, відзначив, що ініціатива з проведення з'їзду належить Спілці українських журналістів Канади, проте, з'їзд скликала і всі господарсько-організаційні питання вирішувала саме СУЖА. До президії були обрані голови і секретарі управ обох Спілок: І. Кедрин-Рудницький – голова (США), мгр. М. Сосновський – заступник голови (Канада), д-р Р. Криштальський – секретар (США) і д-р С. Росоха – секретар (Канада), Н. Когуська – редактор місячного журналу «Промінь» з Вінніпега.

Після короткого вступного слова модератор з'їзду І. Кедрин-Рудницький передав слово для спільної молитви о. д-ру Петру Хомину, редакторові торонтської «Нашої Меті».

Розпочав першу сесію редактор «Нового Шляху» Василь Софронів-Левицький, який виголосив доповідь «Українська преса в Америці і Канаді», що була пізніше повністю друкована в кількох числах «Свободи» [12], закінчивши її відповідними тезами, що увійшли до кінцевої спільної Декларації. Другу доповідь прочитав Мстислав Дольницький з філадельфійської «Америци» про англomовну пресу, у якій він наголосив на двох проблемах: дозволі англomовній пресі передруковувати новини з інших газет, не посилаючись на джерело, і потреби створити один центральний англomовний орган. На цьому було завершено першу сесію з'їзду.

Пообідню сесію з'їзду започаткував доповіддю редактор Антін Драган зі «Свободи» (Джерсі-Сіті), у якій він розповів про комплекси етики, вироблені американською пресою для журналістів, а також назвав випадки, у яких американський і канадський закони дають право громадянам і організаціям подавати позов за наклеп проти якоїсь газети, що, на їхню думку, очорнила їх чи їхню діяльність у своїх публікаціях [5]. Четвертий запланований доповідач, редактор Богдан Кравців, який мав доповісти про українську пресу в УРСР, захворів і на з'їзді не був. Тож присутні дебатували з різних питань, яких торкалися в попередніх доповідях. У дебатах взяло участь понад 30 учасників з'їзду, між ними: д-р Степан Галамай («Вісник ООЧСУ», Нью-Йорк), редактор Василь Софронів-Левицький, д-р Осип Бойко («Вільне Слово», Торонто), д-р Богдан Стебельський («Гомін України», Торонто), зауваги і привітання виголосив о. протоігумен

Микола Когут, провінціал ОО. Василян, д-р Петро Ісаїв, колишній редактор тижневика «Шлях» у Філадельфії, д-р Петро Мірчук, редактор Ростислав Хом'як, мгр. Євген Мاستикаш, редактор Роман Ільницький («Наш Світ», Нью-Йорк), редакторка Стефанія Бубняк («Жіночий Світ», Вінніпег), редакторка Ольга Кузьмович, редактор Василь Верига («Народна Воля», Скрантон), редактор Василь Солонинка («Гомін України», Торонто), редактор о. Іван Свищук («Нова Зоря», Чикаго), редактор Іван Варениця («Гомін України», Торонто), редактор Валентин Коваль («Місія України», Нью-Йорк), редактор Микола Пасіка («Америка», Філадельфія), д-р Роман Голят (Нью-Йорк), редактор Іван Дурбак, письменниця Людмила Івченко, д-р Юрій Старосольський (Вашингтон), редактор Ярослав Шав'як (Вашингтон), д-р Степан Росоха, редактор Володимир Барагура («Веселка», Нью-Йорк), д-р Роман Осінчук (Нью-Йорк), редактор Василь Качмар (Ньюарк), д-р Ярослав Падох та багато інших. Дебати заторкнули, між іншим, такі питання, як кількість і якість української преси, що знаходиться у вільному світі, проблеми преси в окупованій Україні, проблеми нових журналістських кадрів у США і Канаді, можливості подальшого розвитку нашої преси в еміграційних умовах, ставлення преси до актуальних проблем України та української діаспори, взаємовідносини газет та редакторів, участь редакторів в різних сферах суспільного життя, етичні і християнські засади в журналістській практиці, ставлення преси до громад і громад до преси та чимало інших справ і проблем, безпосередньо чи опосередковано пов'язаних з пресою і працею українського журналіста.

Одним з головних завдань з'їзду, у планах його організаторів, було бажання створити атмосферу для особистих зустрічей, особистого знайомства та особистого обміну думками в середовищі редакторів і журналістів. Керівництво «Союзівки» на чолі з її директорами Данилом Слободяном та Володимиром Квасом надзвичайно допомогло в цьому, влаштувавши, насамперед, коктейль-прійом та спільну вечерю для учасників з'їзду.

Під час спільної вечері прозвучали привітання від Українського народного союзу і «Союзівки» – президент Йосип Лисогір, від Українського Конгресового Комітету Америки – д-р Матвій Стахів, від Товариства українських лікарів Північної Америки – д-р Богдан Олесницький, Союзу українців-католиків «Провидіння» – редактор Мстислав Дольницький, від Об'єднання працівників дитячої літератури – письменниця Леся Храплива, від Асоціації української католицької преси в Америці – редактор Микола Вайда, від Літературного фонду І. Франка в Чикаго – редактор Микола Денисюк, який зазначив, що планує на найближчий рік три великі літературні нагороди, від Наукового товариства ім. Шевченка в Канаді – д-р Степан Росоха, від Комітету українців Канади у Торонто – д-р Осип Бойко та інші. Також було зачитано численні письмові привітання учасникам з'їзду з усіх континентів.

Відзначимо, що була продумана й культурна програма – під час спільної вечері та між виголошенням привітань слово було надано відомим літераторам – Миколі Понеділку, Лесі Лисак та Іванові Керницькому-Ікер.

Після вечері тривали товариські зустрічі й розмови, а найбільш активні редактори газет провели окрему нараду.

Другий день з'їзду – 31 жовтня – розпочався з літургії, яку відправив о. д-р Петро Хомин, виголосивши відповідну проповідь. Після служби була панакхидя за померлими українськими працівниками пера і борцями Листопадового зриву.

Тим часом Резолюційна комісія в складі д-ра Богдана Стебельського (голова), редактора Мстислава Дольницького (секретар), редактора Романа Ільниць-

кого, редакторки Стефанії Бубняк, мгр. Євгена Мاستикаша, редактора Василя Софронова-Левицького, д-ра Матвія Стахова, редактора Валентина Ковалю і редактора Антіна Драгана підготувала текст спільної Декларації, яку після короткої дискусії з'їзд ухвалив одноголосно.

У Декларації йшлося про те, що українська преса у вільному світі була єдиним українським друкованим періодичним словом, яке може виконувати основну місію, характерну для преси – подавати правильну інформацію про всі події, не зважаючи на їх політично-ідеологічний зміст, без жодного тиску ззовні і без будь-якої цензури. «Цього основного завдання преси не в силі виконувати преса в Україні, що підпорядкована ворожій політичній цензурі і мусить дбати тільки про великодержавницькі інтереси російської імперії та за пропаганду комуністичної доктрини. Таким чином українська преса в Україні насправді запряжена до воза ворожого українському народу режиму. Перебуваючи у таких невимовно тяжких умовах, деякі українські працівники пера в УРСР все ж тайно шукають нагод і можливостей боротися за права рідної мови й культури. Однак обороняти права української нації на свою рідну, народправну державу, плекати українські національно-політичні й культурні традиції, поглиблювати українську політичну думку, сприяти розвитку української культури, вільної від ворожих і чужих впливів – усе це може робити тільки вільна українська преса у вільному світі» [3].

Учасники з'їзду висловили спільну концепцію, що боротьба за визволення українського народу має відбуватися, в основному, на рідних землях. «Наше діло, поза межами Батьківщини, правдиво інформувати світ, зокрема українців у діаспорі, про події, які там відбуваються, про виступи українських патріотів в обороні прав свого народу на культурний і національний розвиток. Вияви їх прагнень ми можемо тут спокійно оцінювати, маючи на увазі підсоветські обставини, щоб не пошкодили тим паросткам, які на Україні пробиваються й напевно щораз рясніше пробиватимуться з-під московсько-комуністичного намулу» [8].

Декларація засвідчувала тяглість традицій української журналістики в минулому в Україні і висловила своє рішуче бажання продовжувати боротьбу за найвищі ідеали української нації, за відновлення української незалежної держави та за її майбутній демократичний устрій, зазначаючи, що український народ бореться в Україні у надзвичайно складних і небезпечних умовах комуністично-московської окупації, відстоюючи свої права на незалежний політичний, культурний і господарський розвиток. Також учасники з'їзду гостро засудили всіх, хто стояв на службі ворогу і допомагав йому в боротьбі проти українських змагань до остаточного державного визволення. Не обійшли увагою учасники з'їзду й проблему русифікації всіх сфер життя в Україні, наголошуючи на тому, що курс КПРС на злиття всіх націй у СРСР в один «советський народ» вимагає максимальної мобілізації оборонних сил українського народу, зокрема його інтелектуально-духовної еліти в Україні і українців, що живуть поза її межами.

З'їзд одноголосно підтримав і певні елементи етичності для української преси в еміграції, зазначаючи, що «...обмін думками, дискусія і навіть полеміка у пресі в справах політичних і справах Церкви потрібна та корисна, якщо ведеться згідно з принципами журналістичної етики і на основах взаємної пошани та толеранції до чужих поглядів. З'їзд закликає працівників української преси неухильно дотримуватися у своїй важкій та відповідальній праці шляхетних засад журналістики західного світу і її головного завдання: стояти на сторожі мораль-

них, соціальних та національних інтересів своєї суспільності і свого народу...», а також «доручає Управам Спілок Українських Журналістів Америки й Канади створити окрему Кодифікаційну Комісію, яка опрацювала б кодекс українського журналіста Америки й Канади, спертій на принципах і засадах журналістичних і пресових, кодексів цих країн та на найкращих традиціях вільної української преси» [3]. До речі, проблеми етики порушували і під час дискусії, яка стосувалася некоректних висловлювань у пресі: «Звичайно, в житті буває так, що коли навіть до спокійної і розважливої та культурної людини озветься хтось у грубий спосіб, то важко сподіватись лагідної і культурної відповіді зачепленої людини. Тому не розпочинаймо сваркою дискусії з нашими інакомислячими, щоб не наражувати себе на сварливу і невідповідну відповідь» [9]. Тим паче, що проблема толерантних взаємовідносин стоїть не лише перед українськими журналістами, але й журналістами англomовної преси. «Оце недавно в Каліфорнії відбувся з'їзд американських газетних працівників для обговорення цієї справи, а також справи тіснішого контакту між журналістами, щоб навітленням біжучих подій не підривати довір'я читача до друкованого слова. Промовці на тому з'їзді заявляли, що інформації про ті чи інші події треба подавати лише тоді, коли їх сумлінно перевірено. Коли ж є сумнів в оцінці якоїсь події чи заяви якоїсь відповідальної особи, тоді треба застерігатися, що інформації ще не перевірені і тому до них треба ставитися обережно, вичікуючи на їх підтвердження або спростування.

Отже, й англomовна преса має такі самі проблеми, як і наша, українська. Тому ми стали на правильний шлях, скликавши перший з'їзд українських журналістів Америки і Канади» [8].

Як зазначав далі у своїй репліці Володимир Кедровський, «...треба сподіватися, що після цього з'їзду почнеться оздоровлення в еміграційній пресі, і наші працівники пера спокійніше й толерантніше ставитимуться до думок тих, що мають відмінні погляди на способи пропаганди ідей визволення українського народу з-під московсько-більшевицького панування» [8].

Було приділено увагу і невідкладній потребі встановлення спільних правових норм для всієї української преси в діаспорі.

Дуже важливим був і той факт, що з'їзд звернувся до такої проблеми, як підготовка нових журналістських кадрів, рекомендуючи обом Спілкам використати свої впливи і можливості серед громадянства для створення стипендій та моральної і матеріальної допомоги тим молодим людям, хто бажав би присвятити себе студіям журналістики, і тим самим заохотити їх до вибору професії журналіста.

Крім схваленої Декларації прийнято ще низку окремих резолюцій та рекомендацій.

Так, з'їзд засудив переслідування українців та політику полонізації, що її проводив польський уряд стосовно українського населення в Польщі. Також було піддано критиці тактику нищення української культурної спадщини – стародавніх лемківських церков – на українських етнічних землях, що відійшли до Польщі.

З'їзд окремо ухвалив рекомендацію для всіх редакторів, щоб вони використали свої можливості для повної, активної підтримки справи творення українського католицького патріархату, також було прийнято до відома заклик інформування в пресі про заохочення вступати до священничого стану, було схвалено підготувати відповідну Декларацію в справі преси і журналістів та редакторів у поневоленій Україні.

З'їзд доручив Президії надіслати до Білого дому і Державного департаменту США депешу, яка схвалювала американську допомогу Південному В'єтнаму в його боротьбі проти комуністичної агресії та засуджувала прокомуністичні демонстрації «збаламучених одиниць проти цієї допомоги» в США і Канаді.

Також з'їзд прийняв до відома заяву д-ра Степана Росохи, що Асоціація українських журналістів в Канаді підготує наступний з'їзд українських журналістів Америки й Канади в Торонто в 1966 р. Ця пропозиція була доповнена заявою редактора Михайла Сосновського, що згідно з рекомендацією, поданою в Декларації, на наступному з'їзді журналістів в Торонто має бути оформлене організаційне об'єднання на базі конфедерації обох організацій українських журналістів у США й Канаді з двома автономними управами та під спільною назвою: Спілка українських журналістів Північної Америки.

Текст цієї Декларації був опублікований невдовзі в більшості періодичних видань української преси в діаспорі.

З'їзд закінчився співом українського національного гімну «Ще не вмерла Україна».

Підсумовуючи результати проведення Першого з'їзду українських журналістів Північної Америки, відзначимо: предметом обговорень і дискусій на з'їзді були актуальні проблеми, що стосувалися професійної праці українських журналістів в еміграції та її ролі в житті української спільноти.

З'їзд став успіхом української фахово-журналістської громади і довів, що попри велику кількість ідеологічно-політичних чи конфесійних розбіжностей можна знайти спільну мову в справах журналістської етики, а головне – погодитися з тим, що ідеї української державності можна поширювати різними шляхами, які ведуть до одної мети – визволення України.

Цей з'їзд став першим кроком у справі організації української преси на Північноамериканському континенті і, як перший крок, мав певні організаційні недоліки. Проте залишалось сподівання, що майбутній, другий, з'їзд зможе об'єднати українських журналістів на етичних засадах і тим самим поліпшити якість еміграційної преси.

Учасники з'їзду сподівалися, що після з'їзду на сторінках провідних пресових видань української еміграції в усьому світі не буде матеріалів, які своїм змістом і тенденцією підривали б основні принципи завдань української преси, бо для всієї української преси в діаспорі було одне головне спільне надзавдання – допомагати українському народові в його боротьбі за визволення.

Українська преса у вільному світі і надалі захищала гідність української людини, стояла на позиціях християнської моралі й етики, підтримувала змагання за збереження в нашому житті християнської етики, української мови і культури, історії та вікових традицій.

---

1. Богуславський О. Діяльність Союзу українських журналістів та письменників у Відні (1919–1922) / О. Богуславський // Образ. – 2007. – Вип. 8. – С. 84–91.

2. Боровик М. Українсько-канадська преса та її значення для української меншини в Канаді. Сер.: *Ucrainica Diasporiana* / М. Боровик. – Мюнхен : Український Вільний Університет, 1977. – Т. 2. – 341 с.

3. Деклярація українських журналістів Америки і Канади, схвалена з'їздом 30 і 31 жовтня 1965 року // Гомін України. – 1966. – Ч. 5 (871).
4. Дорошенко В. Реєстр українських періодичних видань у вільному світі за рр. 1961–1962 : відбитка з Календаря «Свободи» за 1963 р. / В. Дорошенко. – Нью-Йорк, 1963. – 26 с.
5. Драган А. Проблеми нашої журналістики і преси (Доповідь, виголошена на 1-му З'їзді Українських Журналістів Америки і Канади, що відбувся в дні 30-го і 31-го жовтня 1965-го року) / А. Драган // Свобода. – 1965. – Ч. 216–224.
6. Життєвий досвід українців у Канаді: рефлексії / за ред. Олега В. Геруса, Іраїди Герус-Тарнавецької та Степана Ярмуся. – Вінніпег : Українська Вільна Академія Наук у Канаді, 1994. – 379 с.
7. Кедрин І. Життя-події-люди. Спомини і коментарі / І. Кедрин. – Нью-Йорк : Видавнича кооператива «Червона Калина», 1976. – 724 с.
8. Кедровський В. Зроблено лише перший крок / В. Кедровський // Свобода. – 1965. – Ч. 216.
9. На маргінесі з'їзду журналістів // Гомін України. – 1965. – Ч. 47 (801).
10. Присяжний М. Преса української еміграції в Німеччині: становлення, розвиток, тематична політика (1945–1953) / М. Присяжний. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – 220 с.
11. Савич І. 1-ий З'їзд Українських Журналістів Північної Америки / І. Савич // Вісник ООЧСУ. – 1965. – Ч. 11 (202). – С. 21–22.
12. Софронів-Левицький В. Українська преса в Америці і Канаді / В. Софронів-Левицький // Свобода. – 1965. – Ч. 211–215.
13. Союз українських журналістів і письменників на чужині // Енциклопедія українознавства. Словникова частина (ЕУ-ІІ). – Париж ; Нью-Йорк, 1976. – Т. 8. – С. 2989.
14. Спілка українських журналістів Америки // Енциклопедія українознавства. Словникова частина (ЕУ-ІІ). – Париж ; Нью-Йорк, 1976. – Т. 8. – С. 3002.
15. Спілка українських журналістів Канади // Енциклопедія українознавства. Словникова частина (ЕУ-ІІ). – Париж ; Нью-Йорк, 1976. – Т. 8. – С. 3002–3003.
16. Фединський О. Бібліографічний покажчик української преси поза межами України за 1966 рік / О. Фединський. – Клівленд, 1966. – 56 с.

**FIRST CONVENTION
OF THE UKRAINIAN JOURNALISTS
OF THE USA AND CANADA
(OCTOBER, 30-31 1965)**

Oleh Bohuslavskyj

*Classic Private University,
Zhukovsky str., 70 B, Zaporizhzhia, 69002, Ukraine
e-mail: bohuslavskyj@ukr.net*

Processes upon termination of the second world war, which resulted in the «third wave» of Ukrainian political emigration which most assisted development of Ukrainian political, public, cultural and religious life in a diaspora, are exa-

mined In the article. Exactly it became that clamping bar of idea of independence and collegiality of Ukraine. Exactly it constantly argued against russification of Ukrainian and culture, objected against repressive actions against the Ukrainian dissidents. Therefore in full logical is that the most meaningful publishing and informative projects belong to this wave of emigration exactly.

Important, from the scientific point of view, is research and analysis of the Ukrainian ethnic press of North America and evolution of regulative processes in the environment of it professional organizations.

The article gives an answer, how it was succeeded to carry out self-regulation a professional journalistic environment through certain principles which this press followed in the activity and what value it had for integration of Ukrainians to democratic societies of countries of dwelling without the loss of national self-identification. This understanding is important enough for modern Ukrainian journalism which is in the endless evolutionary process of reformation and search of subsequent ways of development.

Summarizing the results of leadthrough of First convention of the Ukrainian journalists of North America, it is necessary to mark that the article of discussions and discussions on convention were issues of the day, which touched professional labour of the Ukrainian journalists in emigration and its role in life of the Ukrainian association, and also proved that without regard to a generous amount ideological political or confessional divergences it is possible to find common language in the matters of journalistic ethics, and main – to accede to that the ideas of the Ukrainian state system can be widened in various ways, which conduce to one purpose – liberation of Ukraine.

Keywords: diaspora, emigration, Ukrainian press, journalist surroundings, charter, union.

ПЕРВЫЙ СЪЕЗД УКРАИНСКИХ ЖУРНАЛИСТОВ США И КАНАДЫ (30–31 ОКТЯБРЯ 1965 г.)

Олег Богуславський

*Институт журналистики и массовой коммуникации,
Классический частный университет (Запорожье)
ул. Жуковского, 70 б, г. Запорожье, 69002, Украина,
e-mail: bohuslavskyj@ukr.net*

Окончание Второй мировой войны привело к третьей волне украинской политической эмиграции, которая стала основным фактором в развитии политической, общественной, культурной и религиозной жизни, украинского языка в диаспоре. Именно эта волна украинской эмиграции постоянно выступала против русификации украинского языка и культуры, протестовала против репрессивных действий в отношении украинских диссидентов. Поэтому вполне логично, что и самые значимые публикации и информационные проекты принадлежат представителем именно этой волны эмиграции.

Достаточно важным, с научной точки зрения, может стать анализ украинской этнической прессы Северной Америки и эволюции регулирующих процессов в украинской журналистской среде и профессиональных организациях.

Статья доказывает, что, невзирая на различные идеологические, политические или конфессиональные расхождения, журналистам и издателям удалось найти общий язык в проблемах журналистской этики, и, главное, что идеи украинской государственности могут быть достигнуты различными путями, которые ведут к основному – освобождению Украины.

Ключевые слова: диаспора, эмиграция, украинская пресса, журналистская среда, устав, союз.